

R

REVEIL-SERIE

DWING ZE IN TE KOMEN

THEODORUS ADRIANUS CLARISSE

No. 535

JUNI 2017

THEODORUS ADRIANUS CLARISSE

Theodorus Adrianus Clarisse was de zoon van Abraham Clarisse en Adriana Maria van der Vis. Hij werd op 14 januari 1741 te Oost-Souburg geboren, waar zijn vader onderwijzer was. Hij studeerde aan de Latijnse en aan de illustre school in Middelburg, waar hij ook onderricht kreeg in oosterse talen van de predikant Jacobus Willemsen. Daarna ging hij naar Utrecht voor de theologische studie. Eén van zijn leermeesters daar was Gijsbert Bonnet, een befaamde, rechtzinnige theoloog in die dagen die grote invloed had. Tweemaal heeft Clarisse onder hem een theologische disputatie verdedigd.

In 1764 werd hij predikant te Amerongen. In datzelfde jaar trouwde hij in IJsselstein met Elselina Elisabeth van der Duyff. Hun zoon Johannes, die in 1770 werd geboren, is later hoogleraar theologie geworden in Harderwijk en daarna in Leiden.

In 1767 ging Clarisse naar Wageningen; en in 1769 naar Schiedam. Daar overleed in 1772 zijn vrouw, nog maar 29 jaar oud. Hij huwde in 1773 opnieuw, nu met Anna Eduardina Pigeaud. Het jaar ervoor had Clarisse het beroep aangenomen naar Amsterdam, waar hij tot zijn dood is gebleven.

Clarisse was een geliefde prediker, vanwege zijn evangelische benadering van de tekst die gericht was op de praktijk van het geloofsleven. Hij volgde daarbij de door zijn leermeester Gijsbert Bonnet

geïntroduceerde preekmethode, maar in tegenstelling tot Bonnet, gaf hij veel meer aandacht aan de toepassing van de tekst.

In mei 1782 verbleef Clarisse in de stad Groningen als afgevaardigde van Noord-Holland om de Provinciale Synode van Stad en Lande bij te wonen. Toen hij op 5 mei 1782 voorging in een dienst in de Martinikerk werd hij onwel. Enkele dagen later is hij daar gestorven ten huize van zijn jeugd vriend, de hoogleraar P. Abresch. Die heeft ook het grootste deel van de preken van Clarisse bezorgd, die na zijn dood werden uitgegeven.

In het Biographisch Woordenboek (deel I, pg. 250-253) schrijft Glasius over hem: Clarisse trok volle kerken, omdat hij graag werd gehoord; een uitmuntend prediker die onder de voortreffelijkste kanselredenaars van zijn tijd mag worden gerekend. Hij genoot in de gemeenten die hij diende 'hoge achting en toegenegenheid'. Zijn levensbeschrijver zegt van hem dat 'in zijn kanselvoordracht Evangeliekunde zich allertreffelijkst verenigde met zuivere praktijk van godzaligheid'. De predikers Theodorus Avinck en Isaäk de Leeuw zijn geestverwanten van hem.

Bron:

- Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 5, pag. 117-118.

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands. Het is de derde preek uit het boek “De weg der zaligheid in Jesus Christus”, voorgesteld in eenige Leerredenen, tweede deel, pg. 81-122, door Theodorus Adrianaus Clarisse, bedienaar des H. Evangeliums te Amsterdam. Uitgegeven te Amsterdam door Johannes Wessing, 1780. In juli/augustus 2012 werd de eerste preek over dit Schriftgedeelte uitgegeven in de Reveilserie (nr. 486), en in november 2012 de tweede (nr. 489).

DWING ZE IN TE KOMEN

door

THEODORUS ADRIANUS CLARISSE

21. En die dienstknecht weergekomen zijnde, boodschapte deze dingen zijn heer: Toen werd de heer des huizes toornig, en zei tot zijn dienstknecht: Ga haastig uit in de straten en wijken der stad, en breng de armen en verminkten en kreupelen en blinden hier in.

22. En de dienstknecht zei: Heer, het is geschied, gelijk gij bevolen hebt, en nog is er plaats.

23. En de heer zei tot de dienstknecht: Ga uit in de wegen en heggen; en dwing ze in te komen, opdat mijn huis vol worde;

24. want ik zeg u dat niemand van die mannen die genodigd waren, mijn avondmaal smaken zal.

Lukas 14:21-24

In de vorige overdenking hebben we u laten zien het onbezonnen gedrag van hen die onder het Joodse volk de meest aanzienlijke en de allereerst geroepenen wa-

ren in de volgorde van de gelijkenis.

Nu moeten we u, volgens de opzet die we in onze eerste overdenking gemaakt hebben, de echte geaardheid laten zien van hen bij wie onder Joden en heidenen het Evangelie een gewenste uitwerking heeft gehad. De rijke inhoud van onze tekst zou me bijna ertoe gebracht hebben deze slechts voor een deel in dit uur te overdenken. Maar omdat ik dan in herhaling zou vervallen, en het mij voorkwam dat deze overdenking waarschijnlijk aangenamer en nuttiger zou zijn als ik de overige inhoud zou samenvoegen, heb ik voor het laatste gekozen. Hierdoor ben ik genoodzaakt om zonder verdere inleiding direct aan de behandeling daarvan te beginnen. Ik doe dit met des te meer vrijmoedigheid omdat, wat nadere uitleg behoeft, nog vers in uw geheugen aanwezig zal zijn of bij de verklaring van onze tekst vanzelf in uw herinnering zal terugkomen.

De te behandelen stof levert twee hoofdgedachten op.

1. Allereerst zien we in vers 21-22 het nodigen van een tweede groep mensen, die lijken op de eerst geroepenen, maar tegelijkertijd ervan verschillen.
2. Dan volgt in vers 23-24 de derde nodiging van hen die verderaf wonen en overal verspreid zijn, met daarbij de verklaring van de gastheer over het lot dat de ongehoorzame versmaders van Zijn uitnodiging ten deel zal vallen.

Het eerste punt kunnen we nog onderverdelen in het

bericht dat de gastheer ontving betreffende de weigering van hen die eerst genodigd waren en zijn terechte ongenoegen daarover, wat blijkt uit het bevel van de gastheer om anderen te nodigen (vers 21); en de uitkomst van deze tweede uitnodiging (vers 22).

1.

Wat het eerste betreft, zegt de Heiland het volgende: *En die dienstknecht weergekomen zijnde, boodschapte deze dingen aan zijn heer.* Het spreekt vanzelf dat we hier, zoals eerder opgemerkt, niet alles uit het verhaal van de gelijkenis moeten verklaren. Daarom willen we geen bepaalde betekenis toekennen¹ aan het opnieuw uitzenden en weerkeren van de nodigende dienstknecht. Naar onze mening wil de Heiland eenvoudig de volgende zaken onder de aandacht brengen.

Het is in de eerste plaats de plicht van Gods dienaren zich stipt en nauwgezet te houden aan wat hun door de Heere als een last is opgelegd. Dat wil zeggen dat ze in de Evangelieprediking juist dat moeten spreken en verrichten wat hun bevolen is, zonder op eigen gezag iets daaraan af te doen of toe te voegen. Na het verrichten van hun werk moeten ze de goedkeuring en verdere opdrachten van hun Zender eerbiedig afwachten. Ze moeten beslist niet van het ene naar het

1. In een uitvoerige voetnoot geeft Clarisse in de oorspronkelijke uitgave een toelichting op zijn mening hierover.

andere werk of volk overgaan, voordat ze daartoe van hun grote Zender opnieuw bevel hebben ontvangen. Want wie dat doet, loopt waar hij niet gezonden is, en wat voor zegen heeft hij dan op zijn werk te wachten? Gods Woord toch doet alleen wat Hem behaagt, en is alleen voorspoedig in hetgeen waartoe Hij Zelf het zendt (Jesaja 55 vers 11).

De tweede les die ons hier geleerd wordt, is deze dat zij die in de dienst des Heeren gebruikt worden, nauwkeurig verantwoording moeten afleggen van het uitvoeren van hun ambt. Ook moeten zij een getrouw getuigenis geven van het antwoord van hun hoorders daarop. Dit is een aansporing voor degene die in Gods Naam de mensen een boodschap moet brengen, om zich getrouw te kwijten van de taak die hem is opgelegd. Dat is ook van groot belang voor hen aan wie in 's Heeren Naam het Evangelie gepredikt wordt. Want hoe zou een dienstknecht van God voor zijn Zender kunnen bestaan, als hij een belangrijk deel van zijn opdracht moedwillig zou nalaten? Of als hij in zijn bediening niet met die ernst, trouw en aandrang te werk zou gaan als hij naar zijn plicht had moeten doen. Hij kan met recht verwachten dat zijn heer hem zijn trouweloosheid als een misdaad zal verwijten en zijn ongenoegen daarover op de meest gevoelige wijze doen ondervinden. Kwijt hij zich echter oprecht van zijn taak, ook al is het gebrekkig, dan heeft hij zijn ziel bevrijd. Zijn heer zal hem niet oordelen naar de vrucht die hij op zijn arbeid ziet, maar naar de oprechtheid

van zijn welmenende inspanning. Hij zal voor Christus een goede reuk zijn, zowel in hen die verloren gaan, als in hen die behouden worden. In zo'n geval zal het ongenoegen van God niet op de nodigende dienaar neerkomen, maar geheel op hen die zijn vriendelijke uitnodiging van de hand wezen.

Het overdenken hiervan heeft zonder twijfel iets droevigs in zich. Toch is zij van het grootste belang voor een ware dienaar van het Evangelie, die getuige moet zijn van de ongehoorzaamheid van zijn medeschepselen. Voor een echt menslievende dienaar is het op zichzelf beschouwd geen aangename bezigheid om hen bij God te moeten aanklagen van wie men de zaligheid hartelijk zoekt te bevorderen. Maar dat is wel de plicht van een getrouwe Evangeliedienaar. Het nakomen van die plicht eist dit van hem, en Gods eer moet hem in dit geval meer ter harte gaan dan de liefde tot zijn medemens. Zo handelt hier de dienstknecht in onze tekst. Vaak moeten de dienaren van Jezus zuchten met tranen in hun ogen over het ongeloof van de mensen. Zo zullen ze op de laatste dag verantwoording en rekenschap aan God moeten afleggen over hun dienst in het Evangelie die zij volbracht hebben.

Maar wat was de uitwerking van de boodschap van deze dienaar? Deze was tweeledig. Allereerst werd daardoor het ongenoegen van de gastheer opgewekt. Maar ook gaf de weigering van de eerst genodigden aanleiding tot een tweede opdracht aan de dienaar van

de heer.

Het eerste wordt als volgt onder woorden gebracht: *Toen werd de heer des huizes toornig.* Met deze uitdrukking schetst de Zaligmaker ons zonder twijfel het redelijke en rechtmatige ongenoegen van God over het ongeloof van de mensen, in het bijzonder over het ongeloof van de Joden, die hier bedoeld worden. Het spreekt vanzelf dat we niet hoeven op te merken, dat we de toorn van God ons niet moeten voorstellen zoals een onstuimige hartstocht in mensen. Ik wil u er alleen nogmaals² aan herinneren hoe terecht en rechtvaardig Gods ongenoegen is over het versmaden van Zijn Evangelie. Inderdaad, mensen zien het ongeloof niet als een groot kwaad. Maar ze kunnen er redenen voor aanvoeren zoveel ze willen en zich op allerlei wijze proberen te verontschuldigen, maar God Die altijd naar waarheid oordeelt, rekent het terecht als de allergrootste zonde. Het is een grote misdaad en een strafwaardig kwaad. Men versmaadt er de beste goederen door. Men verwerpt Gods liefdevolle raad. Men beantwoordt de allergrootste vriendelijkheid met de meest schandelijke ondankbaarheid. Men zondigt in zekere zin, zelfs zwaarder dan de duivelen, want aan hen heeft God nimmer Zijn genade laten aanbieden. Denken we ons het Joodse volk in, inzonderheid aan hen aan wie de prediking van het Evangelie der verzoening te beurt viel, dan is de zonde van hun on-

2. Lees daarover de twee vorige overdenkingen van Clarisse in de nummers 486 en 489 van de Reveilserie.

geloof nog te misdadiger, aangezien ze door een hele reeks van zegeningen zeer veel aan God verplicht waren. Ze genoten de grote eer van als eersten geroepen te zijn, zelfs op een manier die hen bevoorrechtte boven allen die voor of na hen geleefd hebben. God sprak namelijk tot hen door Zijn eigen Zoon. God liet voor hun ogen een reeks van wonderen plaatsvinden, die de duidelijkste bewijzen van het Messiasschap van Jezus aantoonde. Daarenboven hadden ze de voorzeggingen van de profeten die tevoren gesproken hadden met een uitzierend verlangen naar alles wat nu plaatsvond. Als zo bevoorrechte mensen ongelovig zijn en afkerig blijven van een gepast gebruikmaken van de aangeboden genade, dan is dit ongetwijfeld tot verzwaring van hun oordeel en ter rechtvaardiging van het ongenoegen van God. Want op deze manier werd het zo duidelijk als het maar zijn kon, wat Jezus hun verweet in Johannes 5:40, namelijk dat ze niet tot Hem wilden komen opdat ze het leven mochten hebben. Terecht gaf God dan ook deze versmaders van Zijn Evangelie aan hun eigen verharding over.

In hun plaats liet Hij een ander deel nodigen, zoals uit de inhoud van onze tekst blijkt: *De heer des huizes zei tot zijn knecht: Ga haastig uit in de straten en wijken der stad.* Om dit gedeelte van onze tekst goed te kunnen begrijpen, moeten we vooraf enige opmerkingen maken.

De eerste opmerking is dat de Heiland Zich steeds

houdt aan het verhaal van de gelijkenis. Hij beschouwt het avondmaal als gereed en de tijd van de maaltijd is aanstaande. Hieraan, en niet zozeer aan het terechte ongenoegen van de gastheer over de eerst genodigden, moeten wij het toeschrijven dat de dienaar dit bevel krijgt: *Ga haastig uit*, dat betekent: maak haast met het verzamelen van gasten voor mijn avondmaal.

De tweede opmerking is dat zij, die hier als de tweede genodigden genoemd worden, zich bevinden in dezelfde stad als de eerst geroepen en niet zo ver daarvan verwijderd als de derde groep mensen. Dit leid ik af uit het gaan van de dienaar in de straten en wijken der stad, en dat in onderscheid van de wegen en hegggen waarvan vers 23 spreekt.

Daarbij moet men wel in het oog houden, dat de tweede soort mensen onder onaangename omstandigheden leeft. Men kan er geen hogere dunk van hebben dan van bedelaars die zich zowel op de grote straten als in de kleinste wijken ophielden. Het zijn mensen behept met allerlei gebreken: armen, verminkten, kreupelen en blinden. Zo worden ze letterlijk genoemd en zo moeten ze ook overdrachtelijk beschouwd worden. Men zou toch zonder enige reden, en onzes inziens tegen de bedoeling van de Heiland ingaan, als men deze vernederende eigenschappen zo zou willen verklaren, alsof er bepaalde aangename omstandigheden mee worden bedoeld die deze mensen boven anderen zouden verheffen.

Ten slotte moeten we opmerken dat in de tekst niet

duidelijk vermeld wordt of deze tweede genodigden de roeping al dan niet opgevolgd hebben. Men zou kunnen aannemen dat zij ook voor het grootste deel weigerachtig zijn geweest, als vers 24 zowel op deze als op de eerst genodigden betrekking zou hebben. Maar dit komt ons niet aannemelijk voor. Uit het antwoord van de dienstknecht in vers 22 kunnen we eerder besluiten dat, zo niet allen, dan toch ten minste een zeer aanzienlijk deel van deze mensen aan de nodige roepstem gehoorzaam is geweest.

Voegen we nu al deze opmerkingen bijeen, dan kunnen we het volgende bezien:

- a. wie deze tweede groep van genodigden zijn;
- b. waarom de Heiland hen onder zulke vernederende en onaangename omstandigheden uitbeeldt;
- c. wat de uitslag is van deze hernieuwde roeping.

a. Men kan uit de gegeven omschrijving opmaken, wie men onder deze mensen moet verstaan. Volgens onze hiervoor gemaakte opmerkingen is het meer dan waarschijnlijk, dat we onder hen nog steeds de Joden moeten verstaan, en in het bijzonder de minder aanzienlijken onder hen. Trouwens de prediking van Jezus en de apostelen was doorgaans, gelijk overal, zo ook bij de Joden, het meest gezegend onder de geringe mensen. We horen dit duidelijk in de dankzegging van Jezus in Mattheüs 11:25-26. Paulus zegt het ook in 1 Korinthe 1:26-28 dat niet vele wijzen, niet vele

edelen, niet vele rijken, maar het arme, het onedele en dwaze der wereld door God is uitverkoren. Een beschikking van de hemel die, hoewel ze lijnrecht tegen onze gedachten en overleggingen ingaat, echter uitnemend bruikbaar is om het vrije en onafhankelijke van de goddelijke genade in al haar schittering ten hoogste te verheffen.

b. Ik denk echter niet dat de omschrijving van deze tweede soort geroepenen alleen letterlijk onder zulke vernederende omstandigheden plaatsvond. Nee, ze heeft zeker ook betrekking op de geestelijke zin van de gelijkenis. Ze wijst ons aan hoe het met hen die geroepen werden ook nu nog gesteld is en ook onder welke hoedanigheden deze mensen genodigd worden. Dit leid ik niet alleen hieruit af dat ze met zoveel bijzonderheden in hun minder aangename eigenschappen worden uitgebeeld, maar ook omdat in dit licht beschouwd, het hoofddoel van de gelijkenis des te beter naar voren komt. Men kan er immers duidelijk uit zien, dat de nodiging van het Evangelie zich zelfs tot de minst geschikten, en ogenschijnlijk minst waardigen uitstrekt.

Deze beschrijving laat ons zien hoe het met deze geroepenen gesteld was, toen zij geroepen werden. Het was zo, dat men ze niet waardig geoordeeld zou hebben om vereerd te worden met een koninklijke maaltijd. Het was een verzameling van ellendigen die niet alleen tot de laagsten van het volk behoorden,

maar die daarnaast zo gebrekkig waren, dat men zich erover verbaast dat een man van aanzien er genoeg in zou hebben om zulke mensen aan zijn tafel toe te laten. Het waren arme mensen en dat betekent dat ze geen mogelijkheden hadden om zich voor zo'n maaltijd behoorlijk te kleden. Ze hadden geen geld of vermogen waardoor ze achting zouden kunnen verkrijgen. Ze misten alle ware rijkdom. En wat meer is, ze waren beladen met onnoemelijk schulden en hadden geen penning om deze te betalen. Maar niet alleen dit, ze riepen ook afkeer op. Sommigen waren verminkt. Ze hadden een lichamelijk gebrek, omdat ze enige ledematen misten. Anderen waren misvormd. Dit alles beeldt op geestelijke wijze uit dat al hun vermogens ontluisterend waren of in wanorde gebracht. Denk aan wat Jesaja zegt: Het ganse hoofd is krank en het ganse hart is mat. Er is niets geheels aan, maar ze hebben wonden, striemen en etterbuilen die niet uitgedrukt zijn, noch met olie verzacht (Jesaja 1:5b-6). Het is waar dat sommigen worden uitgebeeld met zoveel vermogens, dat ze nog kunnen gaan en staan, maar ook dit was zeer gebrekkig. Dit ziet in geestelijke zin op hen die wel enige genade ontvangen hebben, maar die nog zeer gebrekkig zijn. Ze waren kreupel, dat is ze waren voortdurend in gevaar om te vallen of te struikelen. Hun voeten waren nog niet vastgezet op de levensweg, en ook hun treden niet bevestigd in de rechte sporen. Verder worden ze nog genoemd blinden, zowel zij die nog geheel blind waren en alle ware

geestelijke kennis misten of anderen die blind waren in veel belangrijke zaken. Dat wil zeggen, blind wat betreft de weg der verzoening, blind in de verborgenheden van de Heilige Schrift of blind wat betreft hun wezenlijke belangen. Daardoor dolen en zwerven ze rond en worden meegevoerd door blinde leidlieden. Het zijn derhalve mensen die in gevaar verkeren om in het komende verderf te storten.

Zoals nu de beschrijving van deze personen ons laat zien wat de ware toestand is, waarin deze mensen zich bevinden, zo wordt dit ook aangegeven door de namen en eigenschappen waarmee zij in de uitnodiging geroepen worden. Als God mensen nodigt, dan is het doorgaans onder vernederende namen die schuld of gebrek aanwijzen. Met benamingen die hun zondige aard en hun schuldige bestaan uitdrukken, wordt de uitnodiging gedaan. Zie bijvoorbeeld Jesaja 46:12, Spreuken 1:22-23 en 9:4, Jeremia 3:1 en vele andere plaatsen. Met benamingen die een gebrek aanduiden, wordt de uitnodiging onder woorden gebracht, zie Mattheüs 11:28, Openbaring 3:17-18 en 22:17. Dat laatste treffen we ook hier aan. Als u vraagt om welke reden dit geschiedt, zeggen we: De Heere doet dit, opdat ook de meest schuldigen en ellendigen aangeemoedigd zouden worden om te komen. En vooral ook opdat zij, die hun gebrek beginnen in te zien en gaan leren hoe walgelijk, onrein en verdoemelijk zij voor God zijn, niet afgeschrikt zullen worden. Zo is het ook hier. De Heere beveelt om de armen, verminkten,

kreupelen en blinden te roepen. Dit met geen ander doel dan om Zijn knechten te leren, dat ze niemand in deze ellendige en onaanzienlijke toestand van het gelovige komen behoren af te houden. Daarnaast ook om al de bezwaren op te lossen die de genodigden zelf op grond van hun toestand mochten aanvoeren. Om hen te doen begrijpen, dat de Heere juist zulke ellendigen en slechten wil hebben.

c. Hoe gedroeg deze tweede groep genodigden zich nu? Op grond van het 22ste vers is wel te vermoeden dat zeker een belangrijk deel daarvan gekomen is. En inderdaad, allen in wier hart God onder de dienst van Johannes of ook reeds eerder door Zijn Geest aanvankelijk iets gewerkt had, die kwamen op de blijde prediking van het Evangelie tot Jezus, en namen Hem met blijdschap aan als de door God gezonden Heiland en Zaligmaker. In anderen van de geringe Joden werkte God gedurende de dienst van Jezus en Zijn apostelen door Zijn Geest zo krachtig, dat ze metterdaad tot geloofsgehoorzaamheid gebracht werden.

Wat kenmerkte het gedrag van deze mensen? Ze zagen bij goddelijk licht hoe diep ellendig zij waren. Ze kregen levendige indrukken van hun beklagenswaardige staat. Ze begrepen heel duidelijk dat mensen, die zo geheel arm, volstrekt ellendig, berooid en geheel gebrekkig waren, aan 's Heeren maaltijd geen luister of sieraad konden geven. Zij vonden daarin echter geen grond voor ongeloof. Integendeel, in de volle overtuig-

ging dat de dienstknecht van de Heere in de naam van zijn grote Zender tot hen sprak, achtten ze het een dure plicht te gehoorzamen. Ze kregen daarbij zoveel eerbied voor en zoveel vertrouwen op het woord van de Koning, dat ze dit gewillig aannamen. Ze verdachten de Koning niet van huichelarij, alsof Hij hen alleen liet roepen om later met hen te spotten. Zij vertrouwden erop dat Zijn uitnodiging welgemeend was. Hoewel ze in zichzelf geen reden zagen waarom de Heere hen riep, aarzelden ze daarom niet. Maar verrukt over de eer die de Koning met Zijn uitnodiging hen aandeed, dachten ze bij zichzelf: Als de Koning ellendigen wil hebben en de minst verkieslijksten onder het volk roept, als Hij op deze manier de onnaspeurlijke rijkdom van Zijn goedheid op een nooit gehoorde en alleszins verbazingwekkende manier aan de dag wil leggen, als de Heere het niet te gering acht om zulke slechten als wij zijn met Zijn bijzondere vriendschap te vereren, dan past het ons zeker niet om deze verregaande goedheid te versmaden, maar integendeel deze juist te eerbiedigen. Met te gehoorzamen kunnen we niet zondigen, met de boodschap af te wijzen doen we dat wel. De zaak die ons wordt voorgesteld, is ook zo begeerlijk dat we die niet mogen versmaden. Hij Die roept, is te getrouw om Zich niet aan Zijn Woord te houden. Als ze dit overdenken, krijgen ze vrijmoedigheid om, zo ellendig, beklagenswaardig, arm, verminkt, kreupel en blind als ze ook zijn, op de uitnodiging van de Heere te komen en zich aan Zijn

bevel bereidwillig te onderwerpen.

En wat was de uitkomst van hun eerbiedig opvolgen van de uitnodiging van de Heere? Werden ze afgewezen? Nee, het tegendeel ligt opgesloten in het antwoord dat de dienstknecht aan zijn heer geeft: *Hij zegt: Heer, het is geschied gelijk gij bevolen hebt, en nog is er plaats.* Daarmee doet hij dan niet alleen weer verslag van wat hij gedaan heeft, maar uit de bewoordingen van zijn boodschap spreekt ook een bepaald verlangen. We dienen daarom goed te letten op het verschil met het vorige antwoord, dat hij zijn heer heeft gegeven. Hij zegt: *Heer, het is geschied gelijk gij bevolen hebt, en nog is er plaats.*

Daarmee geeft hij te kennen dat niet alleen hij die genodigd heeft en zij die geroepen zijn, beiden aan het bevel van zijn heer gehoorzaam zijn geweest, maar hij toont hiermee ook zijn bereidwilligheid om nogmaals in de dienst van zijn heer gebruikt te worden. De eer van zijn koning ligt hem na aan het hart. Hoe meer de zaal van zijn heer met gasten gevuld wordt, hoe aangenermer het deze dienstknecht is. Zijn arbeid geeft hem geen verdriet. Al wordt hij gezonden tot minder aanzienlijken en geringen, dit stuit hem niet tegen de borst. De gelukkige uitslag van zijn poging geeft hem nieuwe moed. Een echt beeld van een rechtgeaarde Evangeliedienaar. Een treffend voorbeeld ter navolging voor hen aan wie Jezus de eer wil bewijzen om hen te gebruiken in Zijn zalige dienst.

Deze woorden geven ook zijdelings aan dat de genodigden die gekomen zijn, door de koning worden aangenomen en met zijn maaltijd vereerd. De dienaar veronderstelt immers dat zij die gekomen zijn als gasten zeker een plaats zullen innemen aan de koninklijke tafel. Maar als hij hun aantal vergelijkt met de grootte van de zaal van de koning en het plan dat deze voor ogen heeft - voor zover hem dit bekend is - maakt hij daaruit op dat de zaal nog niet vol is. Hij weet nu niet wat zijn heer hem verder bevelen zal, of deze hem voor de tweede maal tot de genodigden zal zenden, of dat hij een geheel andere soort van mensen zal moeten roepen. Omdat hij verlangt dit te weten, legt hij eenvoudig wat hij gedaan heeft aan zijn heer voor en blijft dan afwachten wat deze hem verder gebieden zal:
Heer, het is geschied.

2.

Deze woorden van de dienstknecht geven aanleiding tot een derde roeping. Ze werpen meer licht op de verklaring van de gastheer over hen, die aan de uitnodiging ongehoorzaam waren geweest. Deze derde uitnodiging vindt men in vers 23 aldus omschreven: *Ga uit in de wegen en heggen en dwing ze in te komen, opdat Mijn huis vol worde.* Om nauwkeuriger te zijn willen we vooraf hierover enkele dingen opmerken. Het eerste is dat deze laatste uitnodiging is gericht tot mensen die verderaf wonen. De dienaar moet zich nu begeven buiten de stad op de openbare wegen. Hij

moet ook gaan in de heggen, dat wil zeggen in verder afgelegen wegen en zijwegen, waar hij mensen zal aantreffen die zich verstopt hebben en niet tevorschijn durven komen. Of van mensen die van het rechte pad, dat ze hadden moeten verkiezen, afgeweken zijn en de rechte weg niet kunnen en ook niet willen zoeken. De dienaar krijgt nu een zeer ruime opdracht. Er worden geen personen of eigenschappen genoemd. Er wordt alleen gezegd: *Dwing ze in te komen*. Dat wil niet anders zeggen dan dat hij ieder, wie hij ook moge zijn, allen die hem zullen ontmoeten, moet roepen. De gastheer veronderstelt dat zijn roeping tegenstand en onwil zal ontmoeten en beveelt hem daarom hen te dwingen om in te komen. Zeker niet door geweld te gebruiken. Dat zou ook niet stroken met het denkbeeld van een uitnodiging en van een dienaar die daarvoor gebruikt wordt. Men moet het opvatten als een dwingen zoals de Emmaüsgangers het deden met de Heiland (Lukas 24). Dat is een dwingen uit liefde, wat zich uit in een krachtige aansporing en een allervriendelijkste aanmoediging.

De heer des huizes geeft als reden: *opdat mijn huis vol worde*. Dit geeft aan dat een bepaald aantal gasten binnen gebracht moet worden. Daarom moeten de uitnodiging en het daadwerkelijk toebrengen van de nieuwe gasten zo lang duren, totdat er zovelen zijn toegebracht als nodig zijn om, passend bij de gemaakte opstelling, de zaal die voor het vieren van deze heerlijke maaltijd toebereid is, vol te maken.

U begrijpt uit deze opmerkingen duidelijk welke dingen de Heiland ons in het geestelijke met deze hele voorstelling van zaken wil leren. In de eerste plaats is het duidelijk dat Hij door deze gelijkenis een voorzegging doet van de nu aankomende roeping van de heidenen. Daardoor zal, na het verbreken van de midde muur des afscheidsels, het Evangelie door de gehele wereld aan alle schepselen gepredikt worden. Dit wordt ons in het bijzonder als volgt uitgebeeld.

De heidenen zullen genodigd worden tot de maaltijd van het Nieuwe Testament. Wanneer? Als alles wat tot het verwerven van de zaligheid behoort, volkomen gereed is gemaakt en de losprijs betaald. Dan, zeg ik, als door Jezus' dood en bloedstorting het nieuwe en eeuwige testament, het verbond van genade en verzoening bevestigd is en uitgeroepen kan worden: *Het is volbracht*. Pas op dat moment zal dit nodigende woord waarmee de dienaar tot de eerst geroepenen gezonden werd, ten volle gelden: *Kom, want alle dingen zijn nu gereed*.

De heidenen zullen toegebracht worden tot de gemeenschap van de ware kerk, zoals die onder de Joden op het Pinksterfeest gesticht en gevormd is. Deze kerk uit de Joden moest toch de moederkerk zijn. Aan hen moest het Evangelie het eerst gepredikt worden. Uit hen zou God ook eerst sommigen toebrengen voordat de heidenen geroepen werden. De afgelegen heidenen zouden worden toegebracht tot het licht en de glans, die eerst voor de Joden waren opgegaan, volgens

Jesaja 60:3. De roeping der heidenen zou trapsgewijs verder gaan en zich al verder verspreiden. Eerst zouden zij geroepen worden die op de wegen waren, dat is meer nabij en eenvoudiger te bereiken, of die de apostelen op hun weg het eerst zouden ontmoeten. Daarna ook zij die in de heggen waren, dat zijn de meer afgelegen volken; zij die door hun ruwe en onbeschaafde gedrag of door grotere afstand verder verwijderd waren.

Die roepstem ten slotte moet zolang uitgaan tot het vastgestelde getal van uitverkorenen bijeengebracht zou zijn. Tot het gehele plan van Gods werken volbracht is en het gehele bestek van de eeuwige verkiezing uitgevoerd. Hoeveel er ook uiterlijk geroepen mogen worden, er komen in werkelijkheid niet meer dan zovelen als er volgens dat bestek zullen komen. Maar van die zou er ook niet één achterblijven: *het huis des Heeren moet vol worden.*

Maar dit is niet het enige wat Jezus door deze gelijkennis leert. Nee, Hij geeft daarin ook een duidelijk beeld van de plicht van de Evangeliedienaren, namelijk hoe zij zich in het prediken van het Evangelie aan de mensen moeten gedragen.

Een Evangeliedienaar moet in zijn uitnodiging als zodanig geen onderscheid maken tussen mensen en mensen. Hij moet allen die hij maar bereiken kan zonder onderscheid nodigen. Het is wel zo dat men helder moet zijn, als men moet uitleggen wie er zalig

zullen worden en wie niet. Dan past het ieder naar zijn onderscheiden toestand te onderrichten en steeds zorgvuldig aan te geven dat niet alle geroepenen werkelijk behouden zullen worden, maar alleen zij die geloven. Dit moet ook wanneer men kenmerken geeft van de eigenschappen van hen die zich, volgens het Woord van de Heere, als reeds toegebracht mogen zien. Ook dan behoort men zeer zorgvuldig te zijn om deze personen, in overeenstemming met Gods Woord, in alle voorzichtigheid aan te duiden, en met de juiste bewoordingen te vertroosten.

Maar voor zover een dienstknecht van God als een bode van Gods Rijk wordt uitgezonden om mensen tot God en Zijn gemeenschap te roepen, in zoverre is zijn bevel en lastbrief algemeen. Dan is het: 'Ga heen in de gehele wereld en predik het Evangelie aan alle creaturen' (Markus 16:15). Zo gingen ook de eerste Evangeliedienaren ons voor. Overal waar zij kwamen, verkondigden ze aan de heidenen Christus als de Hoop der heerlijkheid. Zoals Paulus het zegt, vermaanden ze een ieder mens en leerden een ieder mens in alle wijsheid, opdat zij een ieder mens volmaakt zouden stellen in Christus Jezus (Colossenzen 1:28).

Een Evangeliedienaar moet vervolgens het niet laten bij een enkele aankondiging van de heilsweg. Het is zijn opdracht om hen, die zich onwillig betonen, te dwingen om in te komen. Niet alsof het een dienaar van het Evangelie geoorloofd zou zijn mensen te bekeren door uiterlijke dwangmiddelen, zoals beroving

van goederen, het toebrengen van lichamelijk letsel of bedreiging met de dood. Zulke middelen behoren niet tot de bediening van de kerk. Het zijn dwangmiddelen, waarvan alleen de burgerlijke overheid zich mag en soms ook moet bedienen, volgens Gods wil, om de rust van de ingezetenen te handhaven. Een dienaar van Christus mag deze niet gebruiken. De kerkelijke macht is van geheel andere aard dan de wereldlijke. Dwang is ook geen geschikt middel om mensen van harte de waarheid toegedaan te maken. Ze brengen de mensen ertoe om te geloven wat ze in hun hart verfoeien. De wapenen van onze krijg zijn niet vleselijk maar geestelijk. Onze dwangmiddelen bestaan vooral in een duidelijke uiteenzetting van de waarheid aan het hart van de mensen. Ook in een zeer ernstige voorstelling van al de belangrijke redenen waardoor mensen als redelijke wezens kunnen worden opgewekt om het Evangelie te omhelzen, onder de krachtige werking van Gods genade.

Zo dwingt een dienaar op een passende wijze om in te gaan, wanneer hij bijvoorbeeld aan de mensen de samenhang voorhoudt, die God gelegd heeft tussen het geloof en de zaligheid. Maar ook als hij daarbij ernstig aandringt op het geweten van de mensen, om hen met alle nadruk te bewegen tot het omhelzen van de aangewezen heilsweg. Daarom moet hij hen onder ogen brengen dat het Gods gebod is te geloven in Zijn Zoon en dat aan het al of niet opvolgen van dit bevel

ons eeuwig heil of onheil vast is verbonden.

Ook dwingt hij op een goede wijze als hij al de kracht van zijn welsprekendheid te hulp roept, om de vreesachtigen en twijfelmoedigen aan te moedigen en de onverschilligen aan te sporen om zonder uitstel te komen. Een leraar moet niet tevreden zijn als de mensen zo nu en dan zijn woorden welwillend aanhoren. Het moet hem niet voldoende zijn als ze zo nu en dan eens overwegen of ze zijn woorden wel of niet zullen opvolgen. Hij moet zelfs niet tevreden zijn als hij enige flauwe pogingen om te gehoorzamen opgewekt heeft. Nee, hij moet erop staan en er met alle kracht op aandringen dat de mensen de boodschap zo aanvaarden, dat ze deze dadelijk opvolgen, en in hun gedrag tonen dat ze van harte gehoorzaam zijn.

Ten slotte dwingt hij ook passend als hij telkens opnieuw aanhoudt in het voorstellen en aandringen van dezelfde beweegredenen. Hij moet als het ware heilig onverzettelijk zijn en niet ophouden tot hij het hart overtuigd heeft en onder Gods zegen heeft ingewonnen voor een gewillige aanvaarding.

Wie kan eraan twijfelen of deze handelwijze past een oprechte en getrouwe Evangeliedienaar? Wie kan ontkennen dat Gods bevel, in de woorden van deze gelijkenis duidelijk weergegeven, daartoe verplicht? Bovendien eist immers de eer van God en de liefde tot het heil van onsterfelijke zielen dat hij die een wachter op Sions muren is, alles doet wat zijn hand vindt om te doen. Handelt hij slap en traag, dan geeft hij snel

aanleiding tot het toenemen van de natuurlijke traagheid en zorgeloosheid van de mensen. Spoort hij niet op alle mogelijke manieren de kleinmoedigen aan, dan geeft hij gemakkelijk voedsel aan het aarzelende en wantrouwende ongeloof, dat deze mensen toch al meer dan teveel gevangen houdt. En waarom zou hij niet alle aandrang gebruiken? Hij behoeft zeker niet beducht te zijn dat hij zijn Heere op deze manier het werk uit handen neemt. Een getrouwe dienaar van het Evangelie hoeft niet bang te zijn als hij ernstig en ijverig zijn werk doet en beseft hoe nodig de bovennatuurlijke genade is, die hij daarom al biddende preekt en verkondigt. Ook behoeft men niet te vrezen dat er teveel zullen komen. Het vastgestelde aantal gasten, maar ook niet één meer, zal toegebracht worden. Wij, die dit aantal niet weten, moeten slechts zo arbeiden, dat het huis des Heeren vol wordt. Zal ook het loon niet groter en de kroon glansrijker zijn, naarmate men meer mensen tot Gods gemeenschap toegebracht en voor de Heere Jezus gewonnen heeft?

Maar laten we nu de beweegreden beschouwen die de gelijkenis zelf aanreikt, namelijk: *Dwing ze in te komen, want ik zeg ulieden dat niemand van die mannen die genodigd waren, mijn avondmaal smaken zal.* Het verdient in de eerste plaats onze aandacht, dat waar de gastheer tot nog toe slechts tot één dienaar gesproken heeft, nu in het meervoud gesproken wordt: *Ik zeg ulieden.* Moeten we dit als een onnauwkeurigheid in

het spreken opmerken? Nee, dat zou aan de Heiland Zelf of aan de Evangelist te wijten zijn, en beide is ongerijmd. Wat dan? Keert Jezus Zich hier aan het slot van de gelijkenis dan tot de gasten die met Hem aanzitten? Dit zou mogelijk zijn, maar de verklaring bevredigt niet, omdat de Heiland dan de nodigende gastheer alsnog sprekende invoert. De volgende veronderstelling viel mij onder het behandelen van deze stof in. Ze heeft te maken met de schilderende manier van het spreken van de Heiland in gelijkenissen. Tot nog toe heeft Hij het over uitnodigingen gehad die binnen de omtrek van de stad gedaan zijn. Dit kon door één dienaar geschieden. Aan hem geeft Hij nu opdracht om verder in de wegen en in de heggen daarbuiten rond te gaan. Eén knecht was daartoe niet voldoende. De gastheer weet dit en zendt daarom nog andere dienstknechten uit, hoewel Hij in het voorgaande alleen aan de eerste de boodschap heeft gegeven. Men moet zich voorstellen dat deze dienstknechten nu voor Hem gereed staan, en daarop ziet het gebruiken van dit meervoud.

Maar een eenvoudiger verklaring is dat de woorden gericht zijn tot de dienstknecht én de reeds toegebrachte gasten. Zij zijn immers de naaste verwanten van de eerst geroepenen, en wensen vurig hun geluk. Als zij horen dat vreemden en mensen die nog ver zijn, nu op het punt staan geroepen te worden, denken ze wellicht: Heer, laat de eerst genodigden nog eens roepen; keer u toch niet helemaal af van hen die aan

ons verwant zijn. De gastheer die dit voorziet snijdt het af en zegt met het onveranderlijke woord van een gezaghebbende, maar zeer beledigde koning: *Ik zeg ulieden, dat niemand van hen die genodigd waren mijn avondmaal smaken zal.*

Hoe het ook zij, het is zeker dat de verontwaardigde taal van de gastheer figuurlijk tot uitdrukking brengt, het oordeel van God dat over de Joodse natie zou komen, vanwege hun ondankbaar versmiden van het Evangelie. Daarom spreekt het vanzelf dat de uitleg van dit gezegde zo goed mogelijk overeen moet komen met de waarheid van deze zaak. Het betekent dus zeker niet dat na de ongelovige versmading van het Evangelie door de Joden, niemand van dit volk meer toegebracht zou worden. Zeker niet, want het zou met de Joden onder het Nieuwe Testament net zo gaan als met de heidenen onder het Oude Testament. Van tijd tot tijd zou deze of gene toegebracht worden, hoewel zeer weinigen. Maar in het laatste der dagen vindt er nog eenmaal een grote inzameling onder dat volk plaats, wanneer de volheid der heidenen zal zijn ingegaan, en gans Israël zalig zal worden (Romeinen 11:25-26).

Maar met dit alles leert de tekst ons overduidelijk dat de Evangeliebediening gedurende lange tijd van het Joodse volk in het algemeen zal worden weggenomen. In het bijzonder van die mensen die door moedwillige verwerping van de goddelijke uitnodiging de tijd

van hun bezoeking voorbij hebben laten gaan. Door een aardsgezind leven hebben ze niet gelet op de ware inhoud van het Evangeliewoord. Zij zullen niet alleen verstoken blijven van de goederen van Gods Koninkrijk, maar zelfs nimmer een vriendelijke boodschap en nimmer een uitnodiging van het Evangelie meer te verwachten hebben. God zou velen van deze mensen reeds hier overgeven aan hun eigen boosheid en verharding van hun hart. Na dit leven zullen ze, als roekeloze verachters van Zijn aangeboden goedheid, tot in alle eeuwigheid de rampzalige vruchten van hun ongeloof ondervinden door het gemis van Zijn zalige gemeenschap.

Dit is dikwijls Gods gewone manier van handelen met landen en volken of met personen in het bijzonder. Wanneer God tot een volk Zijn Evangelie gezonden heeft, beoefent Hij daarna ongelooflijk veel geduld en lankmoedigheid. Hij wacht jaren en tijden lang om genadig te zijn. Hij laat overvloedig aan zo'n volk en land arbeiden en vooral in de tijd die de laatste proeftijd is. Maar wanneer al die liefde-arbeid vruchteloos is, al die lankmoedigheid tevergeefs genoten is, dan roept dit Gods gramschap doorgaan zeer onverwachts op. Dan volgt er weleens een snelle afbraak, zodat er geen genezen aan is. Wij zien dit niet alleen in ons voorbeeld van de verwerping van de Joden maar ook in de vele Aziatische gemeenten. Voorheen scheen daar het heldere licht van het Evangelie, maar nu is dit uitgeblust in een duisternis van dwaling en onkunde.

Zo gaat het ook met iedere onbekeerde zondaar die onder de bediening van het Evangelie leeft. Als deze al de rijkdom van Gods goedertierenheid en verdraagzaamheid veracht, en door ongeloof en wereldliefde al Gods waarschuwingen en liefelijke uitnodigingen verzondigt, vergadert hij zich ten slotte toorn als een schat tegen de dag van de toorn en de openbaring van Christus. Dit geldt zeker als hij ook niet door oordelen of zegeningen te bewegen is. Soms wijkt God dan reeds nu al geheel van hem, en geeft hem over aan zijn eigen boosheid. Niet zelden overvalt hij zo'n zondaar met het eeuwige verderf als die dit het allerminst verwacht. Hij spreekt dan in Zijn toorn: 'Omdat zij de wetenschap gehaat hebben, en de vreze des Heeren niet hebben verkoren. Zij hebben in Mijn raad niet bewilligd; al Mijn bestraffingen hebben zij versmaad; zo zullen zij eten van de vrucht van hun weg en zich verzadigen met hun raadslagen. Want de afkering der onverstandigen zal hen doden, en de voorspoed der zotten zal hen verderven (Spreuken 1:29-32).

Voor de verklaring van de tekst is nu niets meer nodig dan te zien hoe genoemde bedreigingen van God dienen als een dringende reden bij dat hiervoor omschreven bevel. Dat luidde: Ga uit in de wegen en de hekken, en dwing ieder in te komen. Voor een oplettende hoorder is het eenvoudig te begrijpen dat uit deze zeer ernstige bedreiging van God, in samenhang met het bevel, is op te maken dat het grootste deel van hen die

nog toegebracht moesten worden, uit de heidenen zou zijn. Zeker voor de apostelen en de eerste dienaars van Christus' koninkrijk was dit zo. Daarom moesten zij om aan Gods bedoeling te voldoen gewillig en zonder de minste aarzeling zich gereed maken om de heidenen te roepen. Ja, zij moesten op deze mensen dubbele aandrang uitoefenen, als zij zouden bemerken dat hun pogingen het allermeeft onder hen gezegend zouden zijn.

De eerste Evangeliedienaars die uit de Joden afkomstig waren, zouden ongetwijfeld wel begeerd hebben, dat de Heere Zijn meeste gunstgenoten uit hun eigen volk zou toebrengen. Maar toen ze opmerkten dat dit niet Gods bedoeling was, paste het hen te berusten in Gods raad, en getrouw te zijn in het werk waartoe ze gezonden waren. Dit past hen zoveel te meer omdat de Heere Zelf in deze gelijkenis duidelijk maakt waarom de verwerping van het Joodse volk terecht was. Ze hadden het aan zichzelf te wijten en niet aan God. Ze waren genodigd als eersten, welmenend en aanhoudend, maar ze hadden de dag versmaad toen God hen opzocht. Wat is dan billijker dan dat ze nu ook de vruchten van hun gedragingen zouden eten? God is niet onrechtvaardig in Zijn richten, zeker niet. Hoewel ook hieruit een daad van soeverein welbehagen blijkt, was Gods strenge handelwijze ten hoogste rechtvaardig. Gods aanbod en Zijn uitnodiging waren versmaad. Niemand kon van Hem eisen dat Hij die versmadede gunst nogmaals zou aanbieden. Daarom

mocht Hij Die tot het uiterste beledigd was, met het hoogste recht dit vonnis vellen: *Voorwaar ik zeg ulieden, dat niemand van die genodigden mijn avondmaal smaken zal.*

Zo dient dan ook het slot van deze gelijkenis om opnieuw aan het hele hoofddoel kracht bij te zetten en alles in een helder licht te stellen. Ook hier blijkt duidelijk dat mensen, die onder het licht van het Evangelie verloren gaan, de schuld daarvan niet aan God, maar aan hun eigen boosheid en ongelovigheid te wijten hebben. Ik zal dit niet verder uitbreiden omdat het nu van zichzelf duidelijk is, temeer omdat ik nog een kort woord van toepassing wil spreken.

Toepassing

Zie daar, zo kort als mij mogelijk was, deze uitgebreide stof, en meteen ook deze hele gelijkenis, voor uw aandacht uiteengezet en duidelijk gemaakt. Wat wij nu ter toepassing zullen zeggen, zullen we indelen volgens enige gevolgtrekkingen uit wat wij overdacht hebben.

Mijn eerste opmerking die ik daartoe wil maken is deze: Wanneer men naar de inhoud van deze gelijkenis het werk van een dienaar van het Evangelie op de juiste wijze beschouwt, dan kunnen we niet bepalen of we dit werk meer liefelijk dan wel belangrijk moeten achten.

Als we het werk van een Evangeliedienaar bezien

vanuit het gezichtspunt dat hij een afgezant van de hemel is en met een goede boodschap tot afgeweken mensen komt; als we bedenken dat hij in Gods Naam mensen van allerlei rang en stand roepen mag om deel te nemen in de heilgoederen van Gods Koninkrijk; als we goed overwegen hoeveel aandrang hij daartoe mag, zelfs moet gebruiken om deze boodschap bij de mensen ingang te doen vinden, wie kan zich dan bedwingen om met de kerk uit te roepen: ‘Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van hem die het goede boodschapt, die de vrede doet horen (Jesaja 52:7a). Welke dienaar van de Heere die dit recht indent, vindt zijn hart niet vervuld met een tere en Godverheerlijkende dankzegging, omdat God hem wil gebruiken om de reuk van de kennis van Christus onder de mensen te verspreiden. Hij mag tot een dienst worden uitgezonden die zowel godverheerlijkend is als belangrijk voor zijn medeschepsel.

Maar bezien we deze liefelijke dienst nu ook met het oog op het wijde veld van verplichtingen die daaraan verbonden zijn. Dan letten we daarbij ook op de gevolgen die eruit voortvloeien voor de dienaren van het Woord zelf en voor hen tot wie zij gezonden worden. Hoe zeer moet dan ieder die hier goed over nadenkt met een soort van heilige vrees en godvruchtige bezorgdheid ten aanzien van beide worden vervuld. De dienaren dragen een grote verantwoordelijkheid. Zij moeten daarvan zeker, ook na het afleggen van hun leven, rekenschap geven. Als ze in hun dienst nalatig

zijn of ten aanzien van sommige zaken opzettelijk ontrouw geweest zijn, wat weegt die verantwoordelijkheid dan zwaar. Het hart van een godvrezende leraar kan hieronder wel eens beven. Als ze geen zicht hadden op een goddelijke Borg, dan zouden ze bezwijken als ze hieraan dachten. Wie is toch tot deze dienst in alle dingen bekwaam? Wie moet voor God niet vele malen zijn tekortkomingen betreuren? Wie moet niet verzoening zoeken over het zondige, vele malen, zelfs ieder ogenblik opnieuw?

Zien we nu op de gemeente. Hoe belangrijk is ook voor hen het werk van een Evangeliedienaar. Die u verwerpt, zegt Jezus, verwerpt Mij. Paulus herinnert ons eraan, dat God zal oordelen naar wat we van het Evangelie hebben gehoord. Hoe zullen zij dan ontvlieden, die niet eenmaal, maar bij herhaling en aanhoudend geroepen zijn, niet door één maar door een hele schare boodschappers van goede tijding; als ze desondanks bleven voortgaan in hun zorgeloze en ongelovige leven, en op een zo grote zaligheid geen acht wilden geven?

Denk ik hieraan, geliefde gemeente van Amsterdam, dan voel ik dat mijn ziel over u ontroerd is. Hoe dikwijls zijn de meesten onder u al tevergeefs geroepen. Hoeveel vruchteloze arbeid heeft God aan velen van u al ten koste gelegd. Welk een zielsbedroevende klacht moeten wij telkens in onze gebeden ten aanzien van velen aan onze grote Zender voorleggen. Hoe dikwijls voelen we ons gedrongen om al wenende te zeggen:

‘Heere, Gij hebt ons gezonden om te nodigen, en we hebben het ook gedaan. We hebben geroepen, luidkeels en ons niet ingehouden. We hebben genodigd, gebeden en gesmeekt in Uw Naam. Maar het merendeel heeft tot hiertoe onze rede verworpen en Uw liefdevolle raad niet gewild. Ze zijn voor het merendeel aan de toehoorders van Ezechiël gelijk: ze horen onze woorden wel, maar ze doen ze niet.’

Maar ik wil me niet verder laten gaan in deze droevige herinneringen, die bij het nadenken hierover in mij opwellen. Wat dan? God geeft mij de gelegenheid om u nogmaals te nodigen, nu Hij u door Zijn voorzienigheid in Zijn bedehuis gebracht heeft om Zijn Woord te horen. Daarom wil ik liever de tijd die mij nog over is, besteden om opnieuw met liefde bij u aan te dringen. Moge het God behagen onze woorden in uw harten te doen ingaan.

Met dat doel wil ik een tweede opmerking maken naar aanleiding van mijn tekst. Zo zeker als het is dat niemand buitengesloten wordt bij de nodiging van het Evangelie, zo zeker is het ook dat ieder die geroepen wordt, zonder uitstel moet komen. Zij die bewogen worden de nodiging op te volgen, moeten zich door geen enkel beletsel laten tegenhouden. Jezus zendt Zijn knechten uit in de wegen en heggen, om ieder die ze maar aantreffen te dwingen in te gaan. Jezus beeldt ons in de gelijkenis uit dat de meest onwaardige mensen, in de minst aangename omstandigheden, anderen

weleens voorgaan die meer geschikt leken. Jezus laat ons zien dat blinden, kreupelen, verminkten en armen niet alleen geroepen, maar ook wel metterdaad toegebracht worden.

De overdenking daarvan geeft me in de eerste plaats vrijmoedigheid om allen die tot hiertoe in hun ongelooft volharden en van God vervreemd bleven, nogmaals met alle mogelijke ernst te bidden, ja te smeken, dat zij toch niet langer in zo'n hardnekkig ongelooft voortgaan. Neem zonder uitstel vanaf dit ogenblik eens ernstig ter harte wat tot uw vrede dienen kan. Ik bid en smee u, overweeg nu eens rustig Wie het is Die u versmaadt, wanneer u in uw ongelooft volhardt. Is het niet God uw Maker, uw Weldoener, van Wie u alles ontvangen hebt, en aan Wie u eens rekenschap moet geven? Overweeg nogmaals aan welke goede gaven u voorbijgaat. Het is niet minder dan een hemel vol zaligheid en een Jezus met al Zijn genoegzaamheid. Bedenk wel tegen hoeveel goedheid u zondigt: tegen herhaalde uitnodigingen en waarschuwingen in, waarschijnlijk ook tegen het vele spreken van uw geweten, en tegen droevige omstandigheden die u tot nadenken hadden moeten stemmen. Ten slotte, denk eraan of u hierna nog vaak of ooit weer zult geroepen worden. God weet het of u niet in uw laatste proeftijd bent. God weet het of voor sommigen van u dit niet de laatste prediking is die zij zullen horen. In ieder geval is dit zeker, uw tijd vliegt heen, en blijft u in weerwil van al Gods roepstemmen onbekeerlijk, dan zal God

ook eens in Zijn toorn van u zeggen, wat Hij ook zei van de ongelovige Joden: Ik zeg u, dat niemand van die mannen, die genodigd waren, Mijn avondmaal smaken zal.

Wanneer al deze overdenkingen geen invloed hebben op uw hart, dan zullen we genoodzaakt zijn met innige en hartelijke droefheid ons van u af te scheiden. Maar voor we dit doen, kunnen we niet nalaten, en hebben we alle vrijheid om alle liefelijke aansporing en vriendelijkheid jegens u te gebruiken. Ik vraag u dan in Gods Naam en gedachtig aan het ogenblik, waarop u en ik rekenschap aan de Heere zullen moeten afleggen, wat is de reden van uw niet te verontschuldigen onoplettendheid en ongehoorzaamheid aan het Evangelie?

Hapert het u daaraan, dat u denkt: de uitnodiging van het Evangelie is te algemeen. Ik hoor er niet duidelijk mijn naam in noemen. U bedriegt u beslist. Juist opdat u geen enkele reden zult hebben om uzelf buiten te sluiten, geschiedt deze uitnodiging in zulke algemene bewoordingen. U hoort daar zeker bij. Ze geeft u ongetwijfeld een vastere grond om erop te mogen vertrouwen dat God u roept, dan wanneer uw eigen naam en toenaam in de Bijbel te lezen was. Want stel u voor dat dit zo was, dan zou u een reden hebben om te denken dat er misschien elders in de wereld iemand is die dezelfde naam draagt. Dat zou inderdaad mogelijk zijn. Maar is voor u het algemene woord zondaar of schepsel niet genoeg? U ziet dat in de gelijkenis

ook nog enige bijzondere eigenschappen worden genoemd. Misschien behelzen die uw naam. Bent u een arme zondaar? Zie dan, armen worden geroepen. Bent u een vermalde, die geheel en al misvormd is? Ook dezen nodigt de Heere. Bent u een blinde die de weg niet weet? Hoor dan ook hier uw naam, want ook blinden worden geroepen.

Maar mogelijk hapert het bij u om andere oorzaken, die u niet durft noemen. Misschien bent u een trots en hoogmoedig mens. Dan is de uitnodiging van het Evangelie, zoals die aan slechten, onwaardigen en ongeschikten geschiedt, al te vernederend. Helaas, ik vrees dat dit bij velen zo is. Werden ze maar genodigd als goede en geschikte mensen of als mensen die het licht der natuur of der openbaring beter hebben gebruikt dan anderen. Hun eigenliefde, gestreeld door zo'n voorstelling van zaken, zou meer behagen scheppen in het Evangelie. Maar nu hun al deze ingebeelde schoonheden ontzegd worden, en zij alleen op kosten van genade genodigd worden, nu staat het hun niet aan. Arme mensen, hoe duidelijk ziet men in u het beeld van de gemeente van Laodicea. Hoe helder toont u aan te behoren tot het geslacht, waarvan Salomo zegt, dat ze rein zijn in eigen ogen, maar van hun drek niet gewassen. Toch, ook tot u, zoals u bent, wordt de liefderaad van Jezus gericht uit Openbaring 3:18. U kunt het geloven of niet, het is uw eigen verantwoording als u er geen gebruik van maakt. Toch zal er nog een andere verhindering kunnen

voortkomen uit deze gedachte: er is een tijd van het welbehagen bij God. Ieder die geroepen wordt, heeft zijn dag waarin hij bekennen moet wat tot zijn vrede dient. Als die verstreken is, zegt God weleens in Zijn toorn dat Hij dezen niet meer nodigen zal. Dan geeft Hij hen reeds nu, over aan de verharding van hun hart, zodat het dan te laat is voor deze mens, al wilde hij met tranen een plaats van berouw zoeken. Mogelijk denkt iemand: Ik vrees dat dit bij mij het geval is. Er kunnen redenen zijn, die deze gedachte zeer waarschijnlijk maken. Bijvoorbeeld wanneer men in vroegere tijden veel overtuigingen had en die verzonddigde. Of als men na deze overtuigingen in zeer grove ongerechtigheden gevallen is. Ook als men onder de bediening van het Woord, meestal dor, zonder aandoeningen en gevoel is. Al deze dingen zijn inderdaad zeer zorgvol en gevaarlijk. Zij kunnen door de vijand en het ongelovige hart zeer gemakkelijk gebruikt worden als middelen om de zielen der mensen afkerig te maken van het luisteren naar het aanbod van het Evangelie. Om deze gedachte te weerleggen, moet ik u allereerst zeggen dat u geen genoegzame reden hebt om uzelf uit te sluiten van de mogelijkheid zalig te worden. Waarom niet? Omdat God weleens de alleroudste en meest verharde zondaren tot toonbeelden van Zijn genade stelt. Zolang u nog leeft en u nog enig verlangen in uw hart vindt om tot God terug te keren, en er nog enige droefheid is over uw zonde, is uw staat niet geheel hopeloos. Bovendien zien de meeste

Schriftplaatsen die u als voedsel voor uw ongeloof gebruikt, op de volharding in onboetvaardigheid tot het einde toe. In het geval van Ezaü ziet het op een zoeken van berouw zonder geloof of op de onmogelijkheid om de versmide eerstgeboortezegen terug te krijgen. Het beste bewijs dat u niet onder het oordeel van de verharding bent gevallen zal dit zijn, wanneer u van nu af aan u gelovig tot God keert, Zijn woord in uw hart laat ingaan en u daardoor laat bewegen tot een ootmoedig aannemen van de aangeboden genade.

Zegt iemand onder mijn hoorders in verlegenheid van zijn ziel: De door u genoemde redenen zijn belangrijk. Ze raken mijn hart. Ze overtuigen mij van de volstreekte noodzaak om zonder uitstel te komen. Maar hoe zou ik durven? Hoe kan ik? Ben ik een schepsel geschikt om met God gemeenschap te hebben? Zal een zondaar, zo uitermate slecht als ik ben, hierdoor bemoedigd kunnen worden? Als ik al mocht denken dat mijn grote schuld mij niet uitsluit van de uitnodiging, hoe kan ik dan komen? Ik ben bij uitstek blind in de weg van het heil. Ik ben niet alleen kreupel en verminkt, maar geheel verlamd, onmachtig in al mijn zielsvermogens. Ik heb niet alleen geen geld om mij van de benodigde kleding voor de maaltijd te voorzien, maar ik vind ook nog zo'n verwaandheid in mij dat ik op kosten van vrije goedheid niet wil behouden worden.

Ik antwoord u dat er geen aangename gestalten wor-

den vereist, die we onszelf als voorwaarde moeten stellen. Nog sterker, alles wat vereist wordt om deelgenoot van de hemelse bruiloft te zijn, wordt om niet aangeboden. Geen blindheid of enig ander gebrek kan zo groot zijn, dat er daartegen bij Jezus geen raad en hulp zou zijn. Hoe onwaardiger en ongeschikter u in uw eigen oog bent, hoe meer wij beginnen te hopen dat God aan uw ziel werkt. Als u zegt dat het besef van uw gebrek u niet alleen terughoudt, maar dat u in uw hart tegenkanting ondervindt om uit vrije genade alleen behouden te worden, is dat zonder twijfel verkeerd. Hiertegen moet u bidden en vragen om heerschappij voerende genade, zodat die in u de overmacht verkrijgt. U moet in de laagte gebracht worden. U moet uw God toevallen. En oordeel nu eens zelf, is het niet passend dat u hier bukt? Bukt de Heere niet laag genoeg als Hij tegen zondige aardwormen zegt, dat bij Hem alles te verkrijgen is om niet?

Zegt uw hart ten slotte: Zou ik het dan durven wagen om mij over te geven alleen op Gods bevel en vriendelijke roepstem, zo slecht en rampzalig als ik ben? Ben ik dan niet te overmoedig? Twijfelmoedige harten, wat aarzelt u toch tevergeefs! Als uw ziel overtuigd is van de noodzaak van het geloof, aarzel dan toch niet langer. Handel eenvoudig in dit belangrijke stuk. Doe zoals die ellendigen die op de wegen en straten geroepen werden. Ik verzeker u, het zal u in eeuwigheid niet berouwen. Het zijn niet de ootmoedige gehoorzamen, maar de ongelovige versmaders van de roepstem van

de Heere, die van Zijn avondmaal verstoken zullen zijn.

Godzaligen, wat u betreft, mijn derde en laatste opmerking geldt voor u en het is deze. Zij die de zalige ondervinding hebben dat God hen niet zal afwijzen die gelovig komen, zij behoren dan ook, door bevinding geleerd, steeds naar deze regel te wandelen. Ook moeten zij de weg des heils die zij beproefd hebben, aan anderen met alle ernst aanprijzen.

Werkelijk, oprechten, u hebt nodig dat voor u de heilsweg, zoals die door het Evangelie geleerd wordt, telkens opnieuw geopend wordt. Eigengerechtigte gedachten borrelen al snel op en weten zich wonderlijk te vermommen onder het kleed van gevoeligheid. Denk om op de goede weg te blijven veel aan de grote les van Paulus: 'Gelijk gij dan Christus Jezus, de Heere, hebt aangenomen, wandel alzo in Hem' (Colossenzen 2:6).

Ik wil u echter met deze raadgevingen niet tot een zorgeloos leven brengen, of de genade van God in lichtzinnigheid doen veranderen. God beware mij en al Zijn dienstknechten daarvoor. Ik wijs u de uitnemende heilsweg aan, opdat u door een gelovig gebruik daarvan te maken steeds levendiger en blijmoediger wordt opgewekt tot een ware, evangelische heiligheid. Laat hier nu uw eigen ondervinding getuigen. Wanneer bent u het meest teer, vurig en opgewekt? Is het als het gevoel van het kwade u van verre doet staan?

Of is het niet veeleer wanneer u bij het licht van Gods Geest het Evangelie in al zijn beminnelijkheid voor uw ziel geopend en ontsloten vindt? Ik durf me vrij op het geweten van u allen te beroepen dat het laatste het eerste ver overtreft.

Daarom geef ik u de volgende raad. Maak door voortdurende oefening uzelf met deze weg vertrouwd, en prijs hem ook aan anderen voortdurend aan. Arbeid met ons mee naar de gaven die u gegeven zijn. Zoek dit niet alleen te doen aan hen waarin u Gods genade bij aanvang bespeurt, of die met u overeenkomen in hun denkwijze. Maar zo dikwijls u daartoe gelegenheid gegeven wordt, doe dat aan allen die in de weg van Gods voorzienigheid op uw pad komen. Zoek vooral met zachtmoedigheid de zwakken en kreupelen onder Gods volk tot hulp te zijn. Een tere en medelijdende omgang met hen die Jezus in oprechtheid liefhebben, is de Heere zo aangenaam. Past het u juist niet in het bijzonder, omdat er in u nog steeds zoveel gebrek overblijft, en de Heere in u zoveel moet verdragen en vergeven? Zoek vooral met een oog vol eerbied en aandacht de handelingen en wegen in het uitdelen van Zijn genade na te speuren. U zult vele blijken van oneindige genade en ontferming ontdekken, maar ook steeds weer bewijzen zien van soevereine vrijmacht en onkreukbare rechtvaardigheid. Zoek zowel het een als het ander tot voortdurende verlevendiging rustig te overdenken. Zoek er God in te verheerlijken. Laat het u ook in het bijzonder oplei-

den tot een getrouwe voorbidder voor het land en het volk waartussen u leeft. Wat doet God grote dingen in Nederland! Wat heeft Hij reeds lang aan onze wijnstok gewerkt. Hoe rechtvaardig zou Hij kunnen zeggen: Al lang genoeg heb Ik Mijn handen uitgebreid tot een tegenstrevend geslacht. Doordring uw hart ervan, u die God vreest, maar laat het uw handen niet slap doen worden. Houd aan bij de genadetroon, opdat de tijd van onze genade nog lang mag duren en velen mogen worden toegebracht, boven hen die al reeds vergaderd zijn.

Ten slotte, laten we bij de meest heldere uitleg van het Evangelie er altijd aan denken dat dit alleen bij goddelijk licht op de juiste wijze kan worden begrepen. Het is in erkentenis hiervan dat ik eindig met de bede van Paulus uit Efeze 1: 'Opdat de God van onze Heere Jezus Christus, de Vader der heerlijkheid, u geve de Geest der wijsheid en der openbaring in Zijn kennis; namelijk verlichte ogen van uw verstand, opdat gij moogt weten welke de hoop van Zijn roeping is, en welke de rijkdom der heerlijkheid van Zijn erfenis is in de heiligen', Efeze 1:17-18.

AMEN

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Media bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave
STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVEREIL-SERIE

Voorzitter
Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
“Smytegeltfonds”, Putten

Abonnement: € 12,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen
aan:

Pieters Media bv,
Postbus 12,
4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl
www.reveilserie.nl